

RUSYA, LİBYA'YA DA YERLEŞİYOR

19.01.2017

Taha Kılınç

Yenisafak, 18 Ocak 2017

ABD'nin Trablus Büyükelçisi Christopher Stevens'in, 11 Eylül 2012 akşamı Libya'nın Bingazi kentindeki CIA karargâhında öldürülmesi, Ortadoğu'nun son yıllarda şahit olduğu en sıra dışı gelişmelerden biriydi. Sıra dışıydı, çünkü Amerikan dış politikasının en keskin dönüşlerinden biri, bu gelişmenin tesiriyle yaşanmıştı.

Henüz ortada kesin kanıtlar yok, ancak bütün işaretler, Stevens'a düzenlenen saldırının ABD'yi Müslüman Kardeşler başta olmak üzere Ortadoğu'daki tüm İslâmi hareketlere cephe almaya ittiğini gösteriyor. O ana kadar Arap Baharı'nı kendi menfaatleri doğrultusunda yönlendirmeye çalışan ve bunu da kısmen başaran Amerikan yönetimi, Libya'da büyükelçisinin öldürülmesinden sonra bölgede eski statükonun korunmasının daha 'akıllıca' olduğunda karar kıldı. Bölgeyi daha fazla özgürleştirirsek, altından ne çıkacağını bilemediğimiz bir patlama yaşanabilir düşüncesi hâkim oldu. 2013'te Mısır darbesinin desteklenmesi, Suriye'de zımnen Beşşar Esed'den yana bir duruş geliştirilmesi, İran'la yakınlaşma, Türkiye'de birtakım operasyonlara girişilmesi gibi bütün olayların başlangıç noktası, 11 Eylül 2012 gecesinde Bingazi'de yaşananlardı.

ABD tüm bunları yaparken sadece bölgedeki geleneksel müttefiklerinin kafasını karıştırmakla kalmadı, bazı bölgelerde kontrolü de tümüyle kaybetti. Bunlardan biri, dönemin ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın da siyasi kariyerinin en sıkıntılı zamanlarını yaşamasına sebep olan Libya'ydı.

1969'dan 2011'e kadar ülkeyi yöneten Muammer Kaddafi'nin dış müdahaleyle devrilmesinin, ardından da -muhtemelen yabancı istihbarat örgütlerinin komplosuyla- doğum yeri Sirt'te linç edilerek öldürülmesinin, Libya'ya özgürlük getireceği umulmuştu. Şimdi artık Kaddafi karşıtlarının bile 'devrim' olarak adlandırmaktan imtina ettiği dağılma sürecinin geldiği noktada, Libya fiilen üç ayrı yönetim tarafından paylaşılmış durumda: Başkent Trablus'ta Birleşmiş Milletler'in resmen desteklediği bir hükümet var. Misrata kenti ve çevresi milis kuvvetlerince kontrol ediliyor. Ülkenin doğusunda ise General Halife Hafter'in sözü geçiyor. Tobruk kentindeki meclis de Hafter'e bağlı durumda. Bunların dışında küçük silahlı grupların egemen olduğu lokal bölgeler de var.

Kaddafi öncesi dönemde Trablus, Fizan ve Barka (Sirenayka) olarak üç ana vilayet halinde yönetilen Libya, yeniden o eski parçalı yapısına geri dönüyor. Ancak bu defa bölünmelerde dış müdahale ve yönlendirmenin etkisi çok büyük.

BM'nin ve uluslararası toplumun bütün çabalarına rağmen ulusal birliğin sağlanamadığı Libya'da, yerel yönetim odakları içinde en güçlüsü General Halife Hafter. 73 yaşındaki Hafter, Mısır ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin desteğine sahip. Bu iki ülke, Hafter'i askeri ve ekonomik yönden

güçlendirirken, bir yandan da onun uluslararası konumunu sağlamlaştırmaya çalışıyor.

Geçtiğimiz hafta, General Hafter'e bir başka destek daha geldi. Daha önce Dışişleri Bakan Yardımcısı Gennady Gatilov'ın ağzından Libya'da kontrolün Hafter'de olması gerektiğini belirten Rusya, General'i Tobruk limanına demirleyen uçak gemisinde ağırlayarak dünyaya mesaj verdi. Bu mesaj, elbette bütün Batı dünyasıyla beraber, esasen ABD yönetimine yönelikti ve Libya'da artık ben varım demekti.

Kaddafi'nin devrilmesiyle Libya'da en az 4 milyar dolarlık bir kayba uğrayan Rusya, General Hafter'e açık destek sunarak hem maddi kaybını telafi etmeyi, hem de Libya'ya sağlam bir şekilde yerleşmeyi umuyor. Hafter güçlerine verilecek silahlar, BM'de Libya'ya yönelik silah ambargosu kararının veto edilmesi, ekonomik yardımların hızlı biçimde başlaması gibi başlıkların iki taraf arasında anlaşmaya bağlandığı kaydediliyor. Hafter'in Rusya'ya Libya'da en az iki askeri üs sözü verdiği, şimdiden basına yansıyan haberlerden.

Rusya'nın Libya'daki dengelerde Hafter'den yana ağırlığını koyması, BM'nin desteklediği Trablus hükümetinin de işini zorlaştıracak gibi görünüyor. Ülkenin bir iç savaşa sürüklenmemesi, artık Hafter'in tavrına ve diğer gruplara yaklaşımına bağlı. General'in savaşmayı seçmesi durumunda neler olabileceği ise, Suriye örneğiyle sabit.

'Emperyalizm' dendiğinde genellikle ABD ve Batılı ülkelerin kastedilmesi, çok yaygın bir alışkanlık. Ancak bu, Rusya ve Çin gibi diğer ülkelerin sanki hiç emperyal amaçları yokmuş gibi bir algıya yol açtığı için son derece yanlış bir kullanım. Suriye'den Libya'ya, Orta Asya cumhuriyetlerinden Kırım'a İslâm coğrafyasında etkinliğini giderek artıran Rusya'nın adımları da elbette kendi emperyalist amaçlarından kaynaklanıyor. Aynı şekilde Çin de Afrika içlerine kadar uzanırken, kendi menfaat çevresini kurmak ve korumak için hareket ediyor.

İki gün sonra yemin ederek resmen ABD'nin 45'inci başkanı olarak göreve başlayacak olan Donald Trump, Rusya'ya sıcak mesajlar göndermesiyle bilinse de, ABD'nin etkili olduğu bütün bölgelerde Rus askerlerinin çizmeleriyle karşılaşacak. Başkanlık öncesindeki dostluk gösterilerinin, ülkesinin menfaatleri söz konusu olduğunda devam edip etmeyeceğini ise hep birlikte göreceğiz.

1980 Anamur (Mersin) doğumlu. Kartal Anadolu İmam-Hatip Lisesi ve İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni bitirdi. 2011-2016 arasında Sabah gazetesinde çalıştı. Ortadoğu, Kılınç'ın hem çalışma sahası, hem de kendisini en huzurlu hissettiği coğrafya. Yayımlanmış 7 kitabı olan Taha Kılınç evli, 2 kız babası.

Kaynak/Source: